

УДК [329.78:342](477)«1990/2013»

Палагнюк Володимир

МІСЦЕ МОЛОДІ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

У статті досліджено еволюцію українського законодавства, що регулює державну молодіжну політику. За роки незалежності України соціально-демографічна група молоді проявила себе активним, прогресивним учасником суспільно-політичного процесу, яка не позбавлена власних специфічних проблем, що вимагають належної уваги з боку влади. У статті проаналізовано вітчизняну нормативно-правову базу та сфери життєдіяльності молодого населення, що вона регулює. Зроблено спроби виявити здобутки та прогалини формування та реалізації політики держави щодо молоді. Також досліджено зв'язок між підготовкою до електоральних процесів та законотворчою активізацією Верховної Ради, Президента та Кабінету Міністрів України. Прослідковано якісну трансформацію молодіжного руху, який зумів з об'єкта державної молодіжної політики перетворитися у повноправного партнера владних інститутів.

Ключові слова: державна молодіжна політика, молодь, молодіжний рух, закон, постанова, указ, розпорядження, Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України.

Палагнюк Владимир

МЕСТО МОЛОДЕЖИ В УКРАИНСКОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ

В статье исследована эволюция украинского законодательства, регулирующего государственную молодежную политику. За годы независимости Украины социально-демографическая группа молодежи проявила себя активным, прогрессивным участником общественно-политического процесса, не лишенного собственных специфических проблем, требующих должного внимания со стороны властей. В статье проанализировано отечественную нормативно-правовую базу и сферы жизнедеятельности молодого населения, что она регулирует. Сделаны попытки выявить достижения и пробелы формирования и реализации политики государства в отношении молодежи. Также исследована связь между подготовкой к

електоральним процесам і законотворчеської активізацією Верховної Ради, Президента і Кабінету Міністрів України. Просліджено якісну трансформацію молодіжного руху, сумішого із об'єкта державної молодіжної політики перетворитися в повноправного партнера інститутів влади.

Ключеві слова: державна молодіжна політика, молодіж, молодіжне рух, закон, постановлення, указ, розпорядження, Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України.

Palagniuk Volodymyr

PLACE OF YOUTH IN UKRAINIAN LEGISLATION

This paper investigates the evolution of Ukrainian legislation that regulates state youth policy. Since independence of Ukraine socio-demographic group of young people has proved to be an active and progressive member of the political process that is not without its own specific problems that require proper attention from the authorities. The paper analyzes the domestic regulatory framework and young people's spheres of life that it governs. The attempts to detect achievements and gaps of forming and implementing state policy about youth are done. Also, it investigates the connection between preparation for the electoral process and the legislative activation of Parliament, the President and the Cabinet of Ministers of Ukraine. The author examines the qualitative transformation of the youth movement that has managed to become from the object of national youth policy into the full government institutions' partner.

Keywords: state youth policy, youth, youth movement, law, ordinance, decree, regulation, Parliament of Ukraine, President of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine.

Постановка проблеми. Сучасна епоха розвитку людства змінила погляди дослідників на ті соціальні групи, що донедавна недооцінювались. Серед них і молоді, яка за останні десятиліття довела власну прогресивність, ініціативність та наполегливість у різноманітних сферах життя суспільства. Серед найяскравіших прикладів – суспільно-політичні потрясіння в країнах Близького Сходу, Північної Африки та Європейського континенту, серед яких й Україна. Це актуалізувало питання формування та реалізації державної молодіжної політики.

Вітчизняна молодіжна політика не вирізняється досконалістю нормативно-правової бази та ефективністю діяльності інститутів, що відповідають за неї, хоч і за роки незалежності була проведена чимала робота. Роль молоді в житті країни досі усвідомлюється політичною елітою лише частково, що стає причиною недостатньої уваги до проблем цієї соціально-демографічної групи.

Подібна ситуація не може тривати постійно, адже це спричинюватиме подальшу ескалацію вже й так непростой кризи, що побутує на теренах України. Так, виникає необхідність у всебічному вдосконаленні нормативно-правової бази, регулюючої формування та реалізацію державної молодіжної політики, яка зумовлює необхідність ретельного аналізу та переосмислення її окремих компонентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні українські науковці неодноразово зверталися до проблеми державної молодіжної політики, її здобутків та прогалин. Вона стала об'єктом досліджень у роботах В. Барабаша, Є. Бородіна, А. Васильєва, М. Головатого, В. Головенька, В. Куліка, Н. Метьолкіної, В. Якушика та ін. Втім, вітчизняний молодіжний рух прогресує, все далі відходить від пережитків радянського спадку, набуває нових характеристик. Змінюється й життя країни загалом. Це дає підстави вважати, що попередні праці вимагають додаткових досліджень, які актуалізують здобутки перших та відкривають нові горизонти для теоретичного та практичного вдосконалення української державної молодіжної політики.

Метою дослідження є аналіз еволюції тієї частини законодавства України, що регулює життєдіяльність молоді, а також визначення перспектив її розвитку.

Виклад основного матеріалу. Зародження української державної молодіжної політики розпочалось напередодні розпаду Радянського Союзу, коли в республіках велася робота з розробки молодіжного законодавства, результатом якої стало прийняття 16 квітня 1991 р. Закону СРСР «Про загальні засади державної молодіжної політики в СРСР», де були залучені, за словами Н. Лук'янової, яка посилається на Є. Бородіна, українські юристи та науковці С. Головатий, М. Головатий, А. Матвієнко та ін. [1].

За цим Законом українськими центральними державними органами з питань молодіжної політики стали: Комісія у справах

молоді Верховної Ради УРСР та Міністерство у справах сім'ї та спорту УРСР. Саме на них згодом було покладено функцію розробки принципово нового підходу в роботі з молодими громадянами для незалежної України. Допомогати їм в цьому був покликаний Український науково-дослідницький інститут проблем молоді створений Кабміном УРСР 26 квітня 1991 р. [2].

Так, вже від початку 90-х рр. ХХ ст. розпочалась робота над створенням вітчизняної законодавчої бази, яка б сприяла розвитку кожної молодої людини та молодіжного руху загалом. Країна стала на рейки ринкової економіки, що вимагало термінової інтеграції молоді до роботи в потрібному напрямку. Для цього урядом було створено Фонд соціальної адаптації молоді України, що мав на меті фінансування державних програм соціального захисту і адаптації молоді, програм молодіжних та інших громадських об'єднань, забезпечення реалізації суспільно-корисних ініціатив юнаків і дівчат тощо. Першим же у цій сфері вітчизняним концептуально-правовим документом стала Декларація Верховної Ради «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні», яку прийняли 15 грудня 1992 р. А вже через два місяці країна отримала й Закон «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 5 лютого 1993 р. [2].

Ці акти стали фундаментом для майбутнього розвитку державної молодіжної політики. Першою цеглиною в ній став Український державний центр соціальних служб для молоді та регіональні осередки, утворені Постановою КМУ 13 серпня 1993 р. Серед їхніх завдань була реалізація державної молодіжної політики щодо соціального становлення та розвитку молоді; подання інформаційної та правової допомоги; інтеграція в міжнародну систему соціальної роботи з молоддю тощо [2].

Проте, нові умови життя в країні все ще залишалися незрозумілими багатьом, хто звик до планового майбутнього за роки Радянського Союзу. Це не йшло на користь перспективам працевлаштування, що особливо було відчутно для молодих людей. Відповіддю на це була Цільова державна програма сприяння зайнятості молоді на 1994-1995 рр., схвалена Постановою Кабміну 31 травня 1994 р. задля створення соціально-економічних, організаційних і правових умов та гарантій для реалізації права працездатних молодих

громадян на працю, а також посилення їх соціального захисту від безробіття [2].

Варто зазначити, що у 1994 р. Указом Президента було встановлено День молоді, який відтоді щорічно відзначається в останню неділю червня. Того ж року було засновано стипендії Кабміну та Президента для молодих вчених, з метою підтримки вчених віком до 35 років, які успішно проводять наукові дослідження, здійснюють актуальні науково-технічні розробки і вже досягли визнаних результатів у цій справі [2].

17 жовтня 1995 р. Кабінет Міністрів України постановою затвердив План розвитку мережі центру соціальних служб для молоді на 1995-1997 рр., за яким створювались відповідні центри по всіх регіонах країни, фінансовані з бюджету [2]. Наслідком втілення даного плану в життя став системний підхід до соціального обслуговування молоді.

Згодом, того ж року, Президент Указом постановив утворити Національну раду з питань молодіжної політики при Президентові України, як координуючий та консультативно-дорадчий орган, покликаний сприяти постійному вдосконаленню державної молодіжної політики, забезпечувати узгодженість дій у вирішенні питань, пов'язаних із життям молоді та участю її в усіх сферах життя суспільства і держави [2]. Подібний орган мав перспективу стати центром формування державної молодіжної політики. Проте рекомендаційний характер рішень не сприяв практичному застосуванню, а головування одіозних політиків серед яких Д. Табачник, Є. Кушнар'ов та В. Медведчук, Голови Адміністрації Президента різних часів, не йшло на користь у сприйнятті ради молоддю та суспільством загалом.

4 грудня 1996 р. Указом Президента «Про додаткові заходи щодо реалізації державної молодіжної політики» було утворено при Міністерстві у справах сім'ї та молоді Державний молодіжний фонд, Фонд сприяння молодіжному житловому будівництву, а також Український молодіжний центр. Також він доручав згаданому Міністерству разом з МЗС сприяти активному розвитку міжнародного молодіжного співробітництва [2].

Варто акцентувати на тому, що впродовж 1990-х рр. чи не єдиною інституцією, що системно розробляла концептуальні засади та

відповідну нормативно-правову базу української молодіжної політики, був НДІ проблем молоді, про який йшлося вище. 1997 р. він був перейменований на Український інститут соціальних досліджень, і результати його діяльності стали основою формування сучасної державної політики, спрямованої на молодь. За роки незалежності України інститут був і залишається науковою установою, що сьогодні комплексно займається молодіжною проблематикою. Вчені інституту – М. Головатий, В. Головенько, О. Яременко та інші, аналізуючи теоретичні надбання та практичний вітчизняний і зарубіжний досвід, науково обґрунтували й виробили основні принципи, напрями та механізми реалізації сучасної державної молодіжної політики в Україні [3].

Крім згаданого інституту, проблемами молоді цікавились й окремі автори та політичні діячі різного рівня, які орієнтувались на молодь у своїй діяльності. Їхній внесок не варто недооцінювати, адже часто саме вони були ближчими до істини, ведучи безпосередній діалог з українською молоддю у різних куточках країни. Саме тоді почали порушуватись питання, що турбували молодих людей у сфері зайнятості та громадської діяльності, в культурній та духовній площинах, а також залучення молоді до прийняття різноманітних рішень щодо внутрішньої та зовнішньої політики.

21 січня 1998 р. Кабмін постановив затвердити розроблені профільним Міністерством план розвитку мережі центрів соціальних служб для молоді на 1998-1999 рр. та відповідне Типове положення. Там же передбачався порядок їх фінансування та статистична звітність. Міністерство освіти, у свою чергу, мало й надалі забезпечувати підготовку спеціалістів із соціальної роботи згідно з державним замовленням. Все це було покликано модифікувати мережу, що на практиці дало їм можливість вдосконалитись [2].

Також у 1998 р. Кабмін утворив Молодіжний уряд задля дієвого залучення молоді до процесу державотворення, підвищення її громадсько-політичної активності та створення належних умов для самореалізації [2]. Щоправда, на всеукраїнському рівні він не зарекомендував себе належним чином та існував по деяких регіонах при місцевих держадміністраціях. І хоча не вдалося досягти бажаних результатів, спроба, на нашу думку, «вартувала паперу».

У міжвиборчий період 1998-1999 рр. Верховна Рада прийняла

Закон «Про молодіжні та дитячі громадські організації», який визначив вікові рамки для членів молодіжних та дитячих громадських організацій – 14-35 та 6-18 років відповідно. Закон закріпив за цими об'єднаннями право здійснювати діяльність, спрямовану на задоволення та захист своїх законних соціальних, економічних, творчих, духовних та інших спільних інтересів. Закон передбачав функціонування Українського національного комітету молодіжних організацій як спілки, через яку здійснюється державна фінансова підтримка діяльності молодіжних та дитячих громадських організацій. Крім того, УНКМО визнавався координатором молодіжного руху та об'єднанням більшості молодіжних та дитячих громадських організацій. Втім, у 2001 р. Конституційний Суд України визнав неконституційними описані положення Закону, що стосувались комітету [2].

Даний законодавчий акт, підсилений Постановою парламенту «Про рекомендації парламентських слухань з питань практичної діяльності органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування щодо реалізації законодавства у сфері молодіжної політики» від 6 липня 1999 р., викликав нову хвилю активності з боку Кабміну та Президента. Крім внесення змін до законодавчих актів, впродовж того року влада прийняла ряд постанов, указів та розпоряджень, серед яких:

- Постанова Кабінету Міністрів від 18 червня 1999 р. «Про стан реалізації державної молодіжної політики», яка передбачала активну культурно-виховну роботу й активізацію діяльності, спрямованої на патріотичне виховання молоді, а також забезпечення працевлаштування молоді та всебічну підтримку талановитої й обдарованої молоді тощо [2];

- Укази Президента від 6 жовтня 1999 р. «Про першочергові заходи щодо реалізації державної молодіжної політики та підтримки молодіжних громадських організацій», що був покликаний вирішити проблеми житла для молоді та, крім іншого, забезпечити підтримку діяльності молодіжних громадських організацій у вигляді всесторонньої допомоги, та «Про заходи щодо забезпечення працевлаштування молоді», за яким відповідним Міністерствам доручалось забезпечити формування мережі молодіжних центрів праці, забронювати робочі місця для конкретних груп молоді та

сприяти залученню молоді до підприємницької діяльності тощо [2].

Через півроку, а саме 23 березня 2000 р. Верховна Рада внесла чергові зміни до Закону «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», виклавши його у новій редакції, яка якісно вдосконалила один з базових документів державної молодіжної політики [2].

За три місяці, 13 червня 2000 р., Кабмін Постановою «Про Премію Кабінету Міністрів України за особливі досягнення молоді у розбудові України» перейменував засновану за рік до того премію, що присуджувалась молодим людям, особливі досягнення яких сприяють розвитку суспільно-економічного життя України, її розбудові та утвердженню міжнародного авторитету [2].

Напередодні парламентських виборів 2002 р. було прийнято низку актів, які мали забезпечити:

- всебічне врахування потреб і запитів молоді при формуванні і здійсненні внутрішньої політики держави, посилення ролі освіти та підтримку ініціатив студентських та інших молодіжних громадських організацій (Указ Президента «Про додаткові заходи щодо реалізації державної молодіжної політики» від 29 березня 2001 р.) [2];

- організаційні і правові засади соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю, які б модифікували правову основу одного з важливих напрямків державної молодіжної політики, а саме соціальної роботи з молодим населенням (Закон «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» від 21 червня 2001 р.) [2];

- завершення формування мережі установ для соціального обслуговування молоді (Постанова Кабінету Міністрів «Про розвиток центрів соціальних служб для молоді» від 3 жовтня 2001 р.) [2].

13 жовтня 2001 р. Прем'єр-міністр підписав Розпорядження «Про утворення експертно-аналітичної робочої групи з питань удосконалення структури управління у сфері молодіжної та сімейної політики, фізичної культури, спорту і туризму». До групи увійшли нардепи, громадські діячі та дослідники, які займалися проблемами державної молодіжної політики. Вони мали подати пропозиції щодо удосконалення структури управління у передбачених сферах [2].

За наступні три місяці було прийнято одразу декілька пам'ятних актів:

- Постанова Кабміну «Про затвердження Програми сприяння

соціальному становленню та адаптації кримськотатарської молоді на 2002-2005 роки» від 25 січня 2002 р. задля сприяння інтеграції кримськотатарської молоді в українське суспільство, її соціального становлення та розвитку [2];

- Розпорядження Кабміну від 14 лютого 2002 р. про залучення представників молодіжних громадських організацій до роботи на громадських засадах в центральних органах виконавчої влади, що мало б зблизити відповідні відомства безпосередньо з молодіжним активом [2].

Визначивши, що у молодіжному середовищі зростає соціальна напруга, викликана підвищенням рівня безробіття, Кабмін затвердив 12 квітня 2002 р. Державну програму підтримки молодіжного підприємництва на 2002-2005 рр. з метою створення сприятливих умов для розвитку молодіжного підприємництва, що мало дати відповідний ефект у вигляді збільшення чисельності молодих підприємців, підвищення рівня зайнятості молоді, зменшення соціально-психологічної напруженості серед молодого населення тощо [2].

Впродовж наступних 12 місяців законодавча ініціатива практично не використовувалась для вирішення тих чи інших проблем молодого покоління. І лише напередодні початку наступного виборчого процесу влада знову підняла питання соціальної групи, підтримка якої не завадила б.

Так, 22 травня 2003 р. Верховна Рада постановила заснувати Премію ВРУ за внесок молоді у розвиток парламентаризму та місцевого самоврядування. Демонстративною метою було залучення молоді до процесів законотворення, подальшого розвитку парламентаризму та місцевого самоврядування. Подібний крок зробив і Кабмін, який 10 вересня 2003 р. затвердив Програму підготовки та залучення молоді до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, від якої очікували збільшення представництва молоді на службі в органах державної влади та органах місцевого самоврядування й омолодження їх кадрового резерву [2]. Очевидно, програма мала на меті здобути лояльність молодих людей, обіцяючи перспективи працевлаштування в згаданих органах. І хоча вона могла б стати дійсно працюючою, згодом її скасували.

Також за рік до президентських перегонів, 18 листопада 2003

р., Закон затвердив Загальнодержавну програму підтримки молоді на 2004-2008 рр., яка зачіпала чимало проблемних моментів життя молодого населення країни: від здоров'я та житла – до працевлаштування й еміграції. Особливої уваги варта та частина документу, що передбачала активізацію молодіжного руху, надання йому більшої масовості та авторитетності, створення моделі взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування і громадськості у сфері молодіжної політики, адже була надзвичайно актуальною напередодні Помаранчевої революції, активну участь в якій брав рух молоді.

27 серпня 2004 р. Постановою Кабміну затвердили Загальне положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та план розвитку їх мережі на 2005-2010 рр. Так, до компетенції центрів додалась соціальна робота із соціально незахищеними категоріями сімей та дітей. Ця постанова систематизувала роботу соціальних служб для молоді, що мало позитивні наслідки для подальшої їхньої діяльності [2].

Напередодні загострення суспільно-політичної кризи Верховна Рада проголосувала Закон «Про забезпечення молоді, яка отримала вищу або професійно-технічну освіту, першим робочим місцем з наданням дотації роботодавцю» від 4 листопада 2004 р., що мав підсилити боротьбу держави з молодіжним безробіттям та продемонструвати перспективи працевлаштування випускників [2]. Згодом відповідні зміни були внесені й до Закону «Про зайнятість населення», який був чинним на той момент вже 13 років.

Події Помаранчевої революції, які охопили більшість регіонів України з 22 листопада 2004 р. – до 23 січня 2005 р., в черговий раз продемонстрували патріотичність та активність молодого населення, що дало підстави сподіватися на швидкі якісні зміни в державній молодіжній політиці нової влади.

Першим і чи не єдиним документом, який був покликаний шукати та знайти вирішення досі невирішених проблем молодого населення, стало Розпорядження Голови ВРУ «Про Положення про Молодіжну громадську колегію при Голові Верховної Ради України», утворення якої анонсувалось ще наприкінці 2004-го р. Щоправда, дана колегія так і не стала надбанням молодіжного руху, адже, доки вона сформувалась, той самий Спікер парламенту вже через рік своїм

розпорядженням визнав відповідні рішення такими, що втратили чинність [2].

І лише через 8 місяців у Верховні Раді відбулися кілька парламентських слухань щодо проблем молоді. А їхні рекомендації були схвалені тільки вкінці 2005 р. Варто зазначити, що обмежувались вони лише дітьми та сільською молоддю.

12 квітня 2006 р. Кабмін розпорядженням схвалив Концепцію Державної програми роботи з обдарованою молоддю на 2006-2010 рр., яка мала б вирішити критичну ситуацію з поповненням національної науки молодими кадрами та побороти «старіння» української науки, що негативно позначається на інноваційно-технологічному розвитку держави. Проте остаточно затвердили її тільки 8 серпня 2007 р. [2].

2007 рік став не надто продуктивним з точки зору молодіжного законодавства, адже впродовж нього було прийнято лише дві значимі Постанови Кабміну:

- «Про затвердження Державної цільової програми роботи з обдарованою молоддю на 2007-2010 роки» від 8 серпня, яка б мала удосконалити нормативно-правову базу з питань навчання і виховання обдарованої молоді та розробити дієвий механізм її стимулювання, а також науково-педагогічних працівників, які проводять роботу з нею [2];

- «Про Премію Кабінету Міністрів України за особливі досягнення молоді у розбудові України» від 21 листопада, яка вдосконалила процедуру преміювання, що було започатковане ще 1999 р. [2].

Вже наступного 2008 р. Президент України видав пам'ятний для історії молодіжного руху Указ про проведення у 2009 р. Року молоді в Україні, передбачаючи стрімку роботу усіх відповідних відомств задля вдосконалення державної молодіжної політики [2].

Першими результатами стали прийняття Законів, Постанов Кабміну та Указів Президента безпосередньо наступного року. Серед них варто наголосити на двох Законах від 15 січня 2009 р.:

- перший вдосконалив Закон «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», додавши нові частини, що сприятимуть вирішенню демографічної кризи в країні за допомогою гнучкості відсоткової ставки по пільговим кредитам для молодих сімей без дітей та з дітьми;

- другий вніс зміни до Закону «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», виклавши його в редакції, яка передбачала розширення задля додаткової роботи з сім'ями [2].

Менш ніж через два тижні Кабмін затвердив Постановою від 28 січня 2009 р. Державну цільову соціальну програму «Молодь України» на 2009-2015 рр., яка у відсоткових показниках передбачала залучення молоді до організованих заходів, рівень свідомого ставлення молоді до власного здоров'я та боротьби із шкідливими звичками, а також проведення щорічного моніторингу становища молоді в Україні [2].

Вкінці 2009 р. Президентом було утворено Національну раду з питань становлення та розвитку молоді як консультативно-дорадчий орган при Президентові України, проте менш ніж за півроку він розпустив її, а напрацювання звелись до пропозицій додержуватись вимог законодавства та уживати у встановленому порядку усіх заходів молодіжної політики.

Наприкінці 2010 р. у парламенті відбулись слухання, впродовж якого було обговорено проблеми здоров'я молоді. Визначено, що значною мірою на нього впливає екологічна ситуація та наслідки світової економічної кризи. У контексті цих умов гострими стали проблеми бідності, безпритульності, безробіття, постала проблема забезпечення населення здоровим харчуванням. У зв'язку з цим слухання рекомендували внесення змін щодо формування та реалізації державної соціальної, молодіжної політики, розробки і прийняття відповідних рішень, що було схвалено Постановою ВРУ від 3 лютого 2011 р. [2].

22 березня 2012 р. Закон «Про громадські об'єднання» став новою сторінкою в громадській сфері життя країни, що безумовно стосується й молоді, адже він значно спростив процедуру реєстрації громадських організацій та спілок, що дасть можливість формалізувати молодіжний рух для кращої координації та відповідного ведення статистики.

Важливою для розвитку вітчизняного молодіжного руху стала й Постанова Кабміну «Про утворення Молодіжної ради» від 20 червня 2012 р. За нею утворено тимчасовий консультативно-дорадчий орган уряду, до якого увійшли особи віком 18-35 років, запропоновані громадським сектором. Дана рада покликана виконати роль

посередника між громадськими організаціями і урядовою вертикаллю, учасника розробки проектів нормативно-правових актів. Також на неї покладаються завдання вивчення, системного аналізу і прогнозування соціально-економічних та суспільно-політичних процесів у молодіжному середовищі [2]. Щодо останнього варто відмітити, що Молодіжна рада не виконала своїх функцій напередодні подій Євромайдану, що стали причиною власне Майдану 2013-2014 рр.

5 липня 2012 р. було прийнято Закон «Про зайнятість населення», який стосується не лише молодого населення, але гарантує раніше здобуті та нові права молоді на пільгове працевлаштування, в тому числі й на перше робоче місце [2].

Також у 2012 р. КМУ повернувся до проблеми молодіжного житла. Так, було визначено, що більшість з молодих сімей не мають можливості отримати доступ на ринок житла без бюджетної підтримки. Тоді Кабмін Постановою від 24 жовтня 2012 р. затвердив Державну програму забезпечення молоді житлом на 2013-2017 рр., успішне виконання якої дасть змогу забезпечити житлом 16755 молодих сімей та одиноких молодих громадян. Крім того, вона сприятиме створенню умов для формування активної життєвої позиції молоді, розв'язанню їх житлових проблем, поліпшенню демографічної ситуації в країні [2].

Не став продуктивним для українських законодавців у сфері державної молодіжної політики 2013 рік. Всього декілька актів заслуговують на те, аби їх назвати. Першим з них є Постанова Кабміну «Про затвердження Загального положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді» від 1 серпня 2013 р., якої чекали ще з дня заснування цих центрів у 2001 р.

Найбільш значимим молодіжним законодавчим актом того року став Указ Президента «Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року» від 27 вересня 2013 р. Підсумувавши напрацювання за роки незалежності, Стратегія передбачала розробку та затвердження актуальних нормативно-правових актів щодо соціального становлення та розвитку молоді. Серед очікуваних результатів цікавими є наступні, що наче передбачали події кінця 2013 р.:

- активізація участі молоді у формуванні та реалізації державної молодіжної політики;

- збільшення кількості громадських об'єднань, що представляють інтереси молоді;
- інтеграція української молоді в європейське молодіжне співтовариство;
- підвищення рівня активності молоді у суспільному житті [2].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отож, проведене дослідження дає змогу робити висновки щодо напрацювань законодавців та влади в цілому в сфері державної молодіжної політики за роки незалежності України. Ще до 24 серпня 1991 р. почала формуватися думка, що проблеми молоді вимагають посиленої уваги. Після розпаду Радянського Союзу вітчизняне законодавство без зволікань почало вдосконалюватись крок за кроком задля підтримки його відповідності до нагальних вимог молодіжного середовища, які звісно змінювались в рамках соціально-політичної ситуації в країні та світі. Варто зазначити й те, що молодь брала активну участь в еволюції молодіжного законодавства України, будучи як в ролі її об'єкта, так і в ролі активного суб'єкта молодіжної політики. До того ж, молоді люди входили до органів, які мали право дорадчого голосу при вищих державних структурах, що дало змогу зсередини впливати на процес формування й реалізації регулювання молодіжної сфери в державі.

Таким чином, сформована достатньо цілісна та потужна нормативно-правова база, яка передбачає регламентацію всіх основних напрямків реалізації державної молодіжної політики. Щоправда, проблеми з її дотриманням та виконанням часто нівелюють прописані норми, що свідчить про регламентаційно-правовий підхід до процесу організації вітчизняної молодіжної політики, який безсумнівно не може бути достатнім чи припустимим у демократичній країні. Це вимагає майбутньої роботи як дослідників, так і державних та громадських діячів, які все ж повинні довести дану нелегку справу до рівня, якого заслуговує молоде населення України.

Література

1. Лук'янова Н. Державна молодіжна політика в Україні: світовий і національний досвід формування та реалізації / Н. Лук'янова // Журнал Верховної Ради України «Віче». – 2009. – №22 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/1740/>.

2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>.

3. Васильєв А. Аналіз державної молодіжної політики в Україні: проблеми та перспективи / А. Васильєв // Публічне управління: теорія та практика: зб. наук. праць Асоціації докторів наук з державного управління. – Х. : Вид-во "ДокНаукДержУпр", 2011. – № 3(7) – С. 59-65.

1. Oficijny`j veb-portal Verxovnoyi Rady` Ukrayiny` [Elektronny`j resurs]. Rezhy`m dostupu: <http://www.rada.gov.ua/>.

2. Vasy`Γyev A. Analiz derzhavnoyi molodizhnoyi polity`ky` v Ukrayini: problemy` ta perspekty`vy` / A. Vasy`Γyev // Publichne upravlinnya: teoriya ta prakty`ka: zb. nauk. pracz` Asociaciyi doktoriv nauk z derzhavnogo upravlinnya. – X. : Vy`d-vo "DokNaukDerzhUpr", 2011. – # 3(7) – S. 59-65.

Рецензент: Бурдяк В.І., д.політ.н., професор кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

25.07.2014

УДК [329:324](437.3)

Федорчак Тетяна

ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ 2010 РОКУ

У статті досліджено участь політичних партій Чеської Республіки у чергових виборах до парламенту. Проаналізована діяльність провідних політичних партій, причини успіху на виборах новостворених правих партій, активність громадян у виборчій кампанії та результати виборів-2010. Автор зупиняється на подіях, які відбулись у Чеській Республіці після виборів. Упродовж трьох років після парламентських виборів у країні неодноразово виникали політичні кризи, пов'язані з корупцією серед вищого ешелону влади та партійного керівництва, але остання криза, що розгорнулася у червні 2013 р. набула неочікуваних наслідків. Її спровокував гучний скандал,